

Industriemonitor

Jaargang 6 – oktober 2002



Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92-2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Prijs: € 92,50 per jaar (11 nummers)
Losse nummers € 12,50
Kengetal: K-2
ISSN 1384 - 6965



Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Industrie totaal

Nederland en de industrie 5

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 9
Textiel-, kleding- en lederindustrie 13
Papier- en grafische industrie 17
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 21
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 25
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 29

Gepubliceerde artikelen

32

Gepubliceerde producttabellen

33

Informatieservice

34

Alfabetische begrippenlijst

35

Andere CBS-publicaties

38

Nederland en de industrie

De Nederlandse economie toont in september nog geen tekenen van herstel. Toch laten de ontwikkelingen in de industrie wel enkele lichtpuntjes zien. De omzet in de industrie is in juli iets hoger dan in juli 2001. Ook de waarde van de orderontvangsten is gestegen. Voor september tot en met november verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid en vrijwel gelijkblijvende prijzen.

Nog geen herstel economie

De Nederlandse economie toont in september nog geen tekenen van herstel. Vooralsnog ontbreken duidelijk positieve signalen.

Het vertrouwen van de industriële ondernemers is in augustus iets gedaald, maar is nog wel duidelijk hoger dan in de eerste zes maanden van dit jaar. Ook is het gunstig voor de economie dat de inflatie nog steeds licht afneemt. Negatief voor de economie is dat het vertrouwen van de consumenten in september voor de achtste maand op rij is gedaald. In september is de vertrouwensindex vier punten lager dan in augustus.

De werkgelegenheid in de industrie is verder teruggelopen. In het tweede kwartaal van 2002 is het aantal banen 17 duizend lager dan in het tweede kwartaal van 2001. Het aantal vacatures in de industrie is vergeleken met een jaar eerder met 8 duizend teruggelopen. Eind juni stonden nog 17 duizend vacatures open. Op de duizend banen in de industrie stonden er 16 vacatures open. Een jaar geleden waren er dat nog 23. Het aantal geregistreerde werklozen schommelt al enkele maanden rond de 175 duizend. Of er sprake is van een wijziging in de (oplopende) trend kan nog niet worden vastgesteld.

Omzet industrie stijgt licht

Vergeleken met juli vorig jaar is de waarde van de omzet in juli dit jaar iets hoger. Deze geringe toename kan volledig worden toegeschreven aan de ontwikkeling van de omzet op de binnenlandse markt. Hier is de omzet met ruim 1% toegenomen. De lagere afzetprijzen hebben een negatief effect op de omzetontwikkeling, de extra werkdag in juli dit jaar daarentegen een positief effect. Gecorrigeerd voor deze effecten daalt het aldus verkregen volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 3%.

Orderontvangst stijgt

De waarde van de orderontvangsten is in juli van dit jaar 3,5% hoger dan in juli 2001. De buitenlandse orders zijn verantwoordelijk voor deze stijging. De waarde hiervan is met bijna 8% toegenomen. De waarde van de binnenlandse orders is evenwel met 4% afgenomen.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in augustus 2002 de orderontvangsten onveranderd zijn gebleven. De orderpositie daalde van juli op augustus met een half

indexpunt naar 92,9 (juni 2000=100). Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is mede hierdoor minder positief.

Prijzen nog steeds lager

De gemiddelde afzetprijzen in de industrie zijn in juli iets gestegen ten opzichte van juni dit jaar. Desondanks zijn de afzetprijzen toch nog lager dan in juli 2001. Het prijsniveau van de afzet komt in juli 2002 gemiddeld 0,9% lager uit dan een jaar eerder. De prijsdaling ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder is minder groot dan in de maanden mei en juni. Toen lag het prijsniveau bijna 4% lager dan in dezelfde periode van 2001.

De verbruiksprijzen komen in juli 2,6% lager uit dan in juli 2001.

Producenten zijn iets somberder

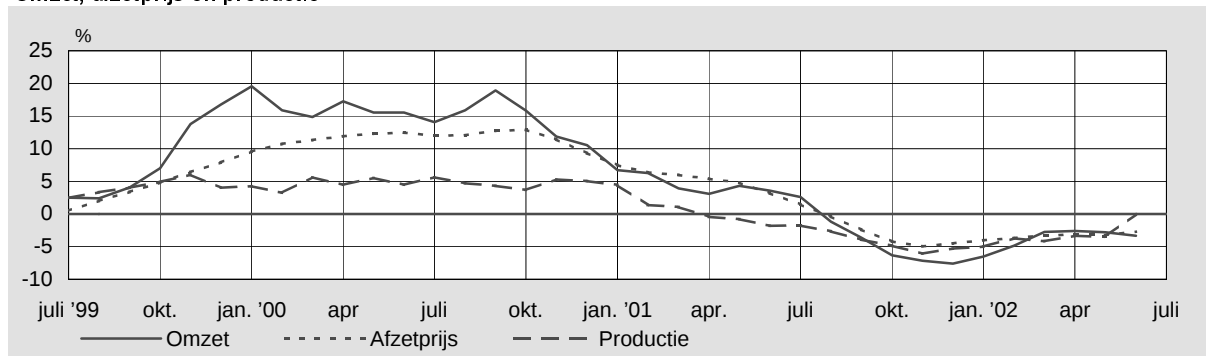
Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in augustus iets teruggelopen. Na de sterke verbetering van het vertrouwen in juli (met 4,4 punten), is het vertrouwen van de ondernemers in de industrie in augustus met 1,8 punten verslechterd van +1,5 tot -0,3. Dit is nog steeds duidelijk hoger dan in de eerste zes maanden van dit jaar. De daling van het vertrouwen wordt vooral veroorzaakt door de verwachtingen van de ondernemers ten aanzien van de verwachte bedrijvigheid voor de periode september – november en het negatievere oordeel over de orderpositie. Het oordeel over de voorraden gereed product is vrijwel niet veranderd. Per saldo vindt circa 6% van de ondernemers de voorraden gereed product nog te groot, gelet op de verwachte afzet.

Verwachtingen

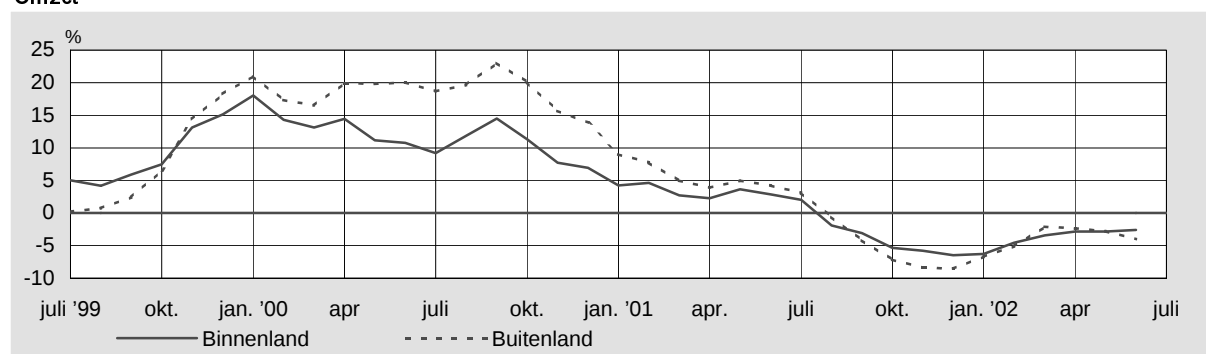
De ondernemers in de industrie verwachten voor september tot en met november dat de bedrijvigheid zal toenemen. Rekening houdend met het seizoen is het optimisme ten opzichte van de vorige maand echter iets getemperd. Tevens verwachten zij vrijwel gelijkblijvende verkoopprijzen. Per saldo verwacht twaalf procent van de ondernemers een daling van de personeelsomvang in deze periode.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

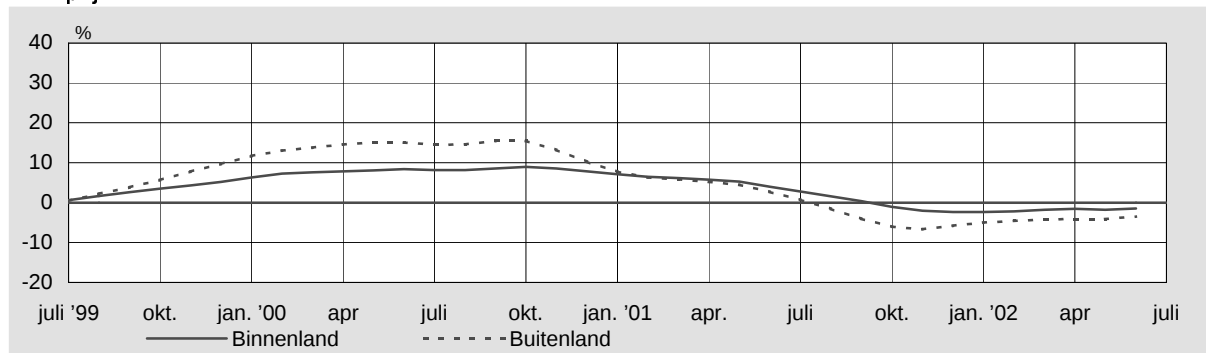
Omzet, afzetprijs en productie



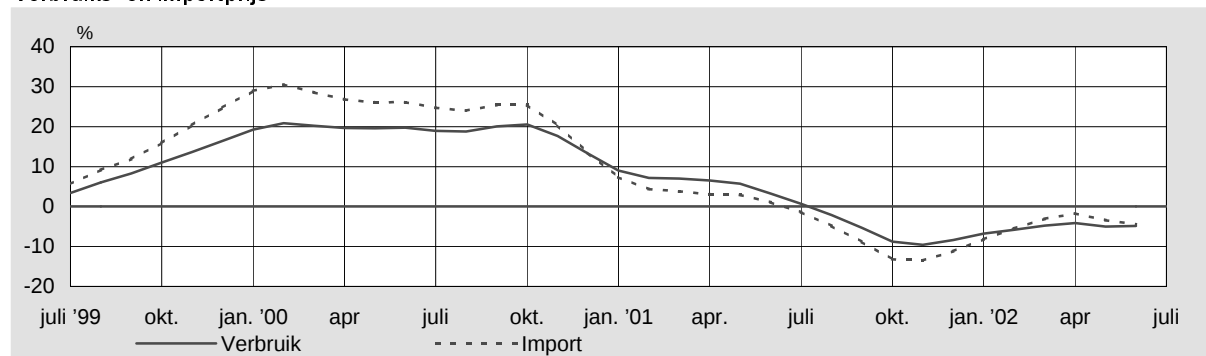
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100													%
Industrie													
Omzet (waarde)		136,3	136,4	141,3	131,9	128,8	137,1	144,1	130,7	139,7	136,7	131,2	0,4
binnenland		131,5	131,3	135,9	125,7	124,4	132,0	136,1	123,5	135,6	130,9	124,8	1,1
buitenland		140,8	141,3	146,3	137,8	133,0	141,9	151,7	137,5	143,6	142,1	137,3	-0,1
Ontvangen orders (waarde)		141,1	146,3	137,2	127,6	133,4	139,7	136,1	129,6	144,2	138,7	134,1	3,5
binnenland		137,3	142,8	134,8	124,1	130,7	134,1	129,0	124,6	145,3	126,9	119,6	-4,0
buitenland		143,3	148,3	138,6	129,6	135,0	143,0	140,2	132,5	143,7	145,6	142,6	7,6
Afzetprijs		114,1	115,7	118,3	115,4	112,4	114,5	118,1	115,8	114,4	114,0	114,7	-0,9
binnenland		110,4	113,4	115,0	113,3	111,8	113,0	114,9	113,4	112,9	112,4	113,0	-0,3
buitenland		116,5	117,1	120,4	116,8	112,7	115,4	120,1	117,3	115,4	115,0	115,8	-1,3
Verbruiksprijs		121,9	121,9	125,6	122,0	116,5	119,3	126,1	122,0	120,0	117,9	118,9	-2,6
import		132,0	127,9	132,4	128,8	122,7	127,8	134,4	129,5	128,6	125,3	126,4	-2,4
Productie (volume gemiddelde dag)		114,3	111,9	118,6	104,7	107,8	114,5	121,9	101,4	111,6	118,3	.	-3,0
Productie (seizoengecorrigeerd)		114,3	111,9	113,3	111,6	109,2	109,6	115,2	110,9	108,4	112,0	.	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	113,2	114,9	109,0	109,9	.						-2,5
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	28	23	25	20	18	.						-28,0
ontstaan	1000	114	91	27	20	19	.						-29,6
vervuld	1000	114	98	26	25	19	.						-32,1
Aantal bedrijven ³⁾	1000	45,4	46,1			47,2							
Uitgesproken faillissementen	1	428	503	99	149	160	.						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	
Energieverbruik	PJ	1241	.	299	324	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		119,8	121,2	123,9	117,5	119,3	.						0,2
Gezinsconsumptie (volume)		121,7	123,2	125,0	120,6	121,1	.						1,2
Bedrijfsinvesteringen (volume)		132,7	129,9	137,7	114,4	129,0	.						-1,9
Invoer van goederen en diensten (volume)		144,3	145,5	146,2	141,9	141,9	.						-4,4
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		141,0	142,3	141,6	138,3	140,6	.						-3,1
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	2247	1751	132	141	161	164	132	135	164	160	166	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	203	197	218	171	178	.						
ontstaan	1000	1018	945	273	209	213	.						
vervuld	1000	997	986	270	256	200	.						
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	365,4	363,2	87,7	96,4	.	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	693,6	714,6			713,7							
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3579	4328	1052	1126	1212	.						
Energieverbruik	PJ	3050	.	88	96	.	.						
Consumentenvertrouwen	⁷⁾	24	1	-9	-1	-5	-19	-4	-2	-17	-21	-24	
economische klimaat	⁷⁾	24	-25	-41	-25	-21	-34	-29	-28	-31	-39	-44	
koopbereidheid	⁷⁾	24	15	12	16	6	-6	13	15	-7	-9	-11	
Consumentenprijsindexcijfers		111,4	116,4	117,6	116,3	119,0	120,5	116,4	116,4	120,6	120,2	120,5	
CBS-koersindex algemeen		937,9	799,0	677,1	824,1	702,1	683,7	820,3	785,4	696,1	629,4	549,0	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,34	4,83	4,50	5,00	4,91	5,04	5,01	5,00	5,10	4,94	4,76	

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 2.1
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

	Eenheid ²⁾	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2001			2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.	aug.	
Producentenvertrouwen		6,7	-1,8	-1,5	-2,5	-4,9	-1,4	-2,4	-1,3	-1,7	1,5	-0,3	-2,4
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	-3	-3	-5	-5	2	1	-6	-6	-3	-2	-1
binnenlandse markt		6	-1	2	-1	-5	1	-4	-6	-1	-2	1	-2
buitenlandse markt		6	-5	-7	-8	-4	3	4	-8	-10	-4	-4	-1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	-1	-1	-3	-2	3	2	-6	-8	4	-9	1
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	84,1	84,8	83,7	83,3	83,0	82,9					83,2
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	79	78	79	80	80	78					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	11	11	13	13	13	14					13
tekort aan arbeid	%	9	5	6	5	2	2	3					3
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	2	1	2	1	1					1
overige belemmeringen	%	5	4	3	2	3	4	4					3
Orderpositie	⁴⁾	100,3	96,2	97,2	94,5	93,3	92,8	93,7	95,3	94,8	93,4	92,9	93,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-12	-10	-13	-17	-16	-16	-10	-12	-14	-17	-16
orderpositie totaal		4	-10	-9	-11	-17	-12	-12	-9	-10	-8	-11	-13
orderpositie buitenland		8	-9	-9	-11	-15	-9	-5	-10	-10	-3	-5	-9
productiecapaciteit		-2	5	3	7	8	7	7					7
voorraden gereed product		1	7	7	7	8	6	6	6	7	6	6	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		6	0	0	-1	4	1	-3					0
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		6	-2	-1	-2	-2	2	-1					-1
buiten Europese Unie		7	-2	-1	-4	-2	0	0					-2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-1	-4	-5	4	9	6					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	3	3	6	-4	10	2	7	10	14	14	4
verkoopprijs komende 3 mnd		15	2	-1	0	1	5	5	4	2	6	3	3
personeelssterkte komende 3 mnd		3	-6	-2	-11	-15	-14	-12	-8	-11	-12	-12	-13

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

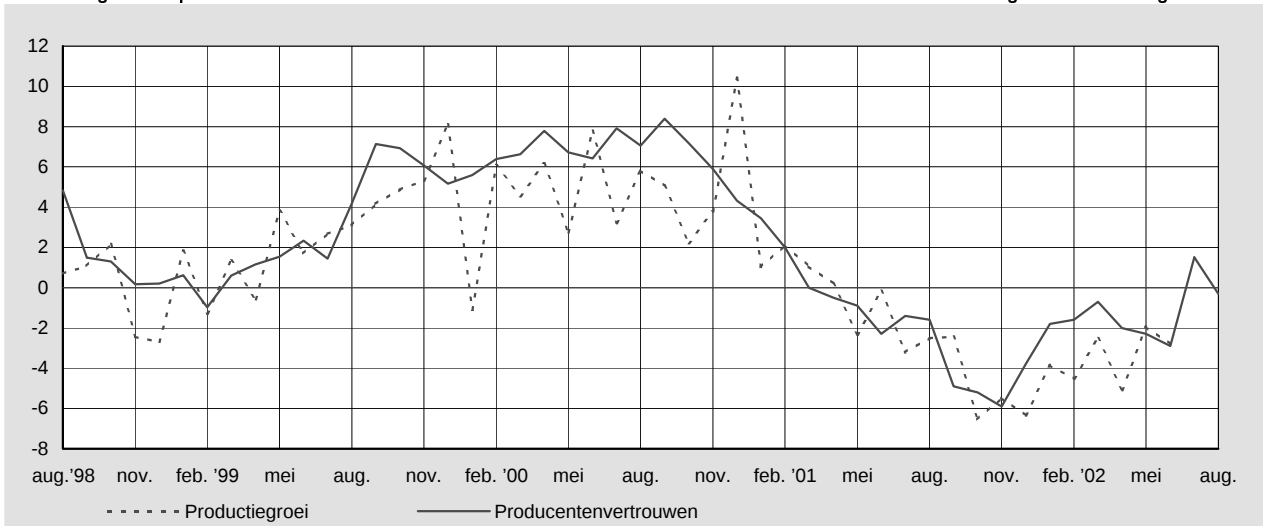
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

augustus 1998 - augustus 2002



Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet ligt in juli ruim bijna 2% hoger dan in juli 2001. Als gevolg van het prijseffect en de extra werkdag in juli 2002 komt het volume van de gemiddelde dagomzet echter bijna 3% lager uit. De bedrijvigheid daalt licht in augustus. De verkopen stijgen licht en over de totale afzet zijn de ondernemers iets minder ontevreden. Voor de periode september tot en met november verwachten de producenten een flinke toename van de bedrijvigheid en een lichte stijging van de verkoopprijzen.

Omzet stijgt in juli

In juli stijgt de omzet in de voedings- en genotmiddelenindustrie met bijna 2% ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Op de binnenlandse markt is de omzet bijna 3% hoger dan in juli 2001. De omzetstijging op de buitenlandse markt blijft beperkt tot 0,5%.

Op de binnenlandse markt ligt de afzetprijs 1,5% lager dan in juli 2001. De buitenlandse afzetprijs daarentegen is 1,3% hoger dan in dezelfde maand vorig jaar. Per saldo is de afzetprijs over beide markten onveranderd.

Correctie voor dit prijseffect en de extra werkdag in juli 2002 resulteert in een daling van het volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 3% vergeleken met juli 200. Voor de buitenlandse markt is dit volume ruim 5% kleiner, terwijl het voor de binnenlandse markt nagenoeg stabiel blijft.

De verbruiksprijs ligt 3,2% lager dan in juli 2001. Gecombineerd met de gelijkblijvende afzetprijs heeft dit een gunstig effect op de marge.

Bedrijvigheid daalt licht in augustus

De Conjunctuurtest van augustus wijst uit dat de bedrijvigheid licht is gedaald ten opzichte van die in juli. De daling is het sterkst in de zuivel- en de diervoederindustrie, maar ook in de dranken- en tabaksverwerkende industrie doet zich een daling voor. In de slachterijen en de vleesverwerkende industrie stijgt de bedrijvigheid weer na de daling in juli. Dat is een gebruikelijk beeld. Alleen in de broodfabrieken en bakkerijen neemt de bedrijvigheid fors toe.

Verkopen stijgen licht op beide markten

In augustus 2002 zijn de verkopen van de voedings- en genotmiddelenindustrie licht gestegen. De verkopen op de binnenlandse en buitenlandse markt laten hetzelfde beeld zien.

De verkopen van de broodfabrieken en bakkerijen zijn zeer fors toegenomen en dat geldt voor beide afzetmarkten. Ook in de overige voedings- en genotmiddelenindustrie doet zich een verkoopstijging voor, maar in minder sterke mate. Alleen in de diervoederindustrie zijn de verkopen fors gedaald ten opzichte van juli. Dit is vooral het gevolg van de zeer forse verkoopdaling in eigen land. In de rest van de branche zijn de totale verkopen stabiel gebleven.

Ontevredenheid over totale afzet neemt iets af

In augustus zijn de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie nagenoeg even ontevreden met hun verkopen als in juli. De producenten in de diervoederindustrie zijn minder tevreden als gevolg van de terugvallende verkopen. Opvallend genoeg zijn ook de ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen minder tevreden ondanks hun zeer fors toegenomen verkopen. De producenten in de slachterijen en vleesverwerking en de zuivelproductenindustrie zijn juist duidelijk beter te spreken, hoewel hun verkopen stabiel gebleven zijn. De stabiele verkopen in de dranken- en tabakverwerkende industrie doen de stemming van de ondernemers daar omslaan naar ontevredenheid.

Over hun totale afzet zijn de producenten in de voedings- genotmiddelenindustrie in augustus iets minder ontevreden dan in juli. En de ontevredenheid over de buitenlandse afzet neemt af. In de zuivelindustrie en de slachterijen en de vleesverwerkende industrie is men beter te spreken over de totale afzet. Onder de producenten in de dranken- en tabakverwerkende industrie is de stemming over de afzet onveranderd neutraal. De ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen, de diervoederindustrie en de overige voedings- en genotmiddelenindustrie zijn echter minder tevreden over de totale afzet.

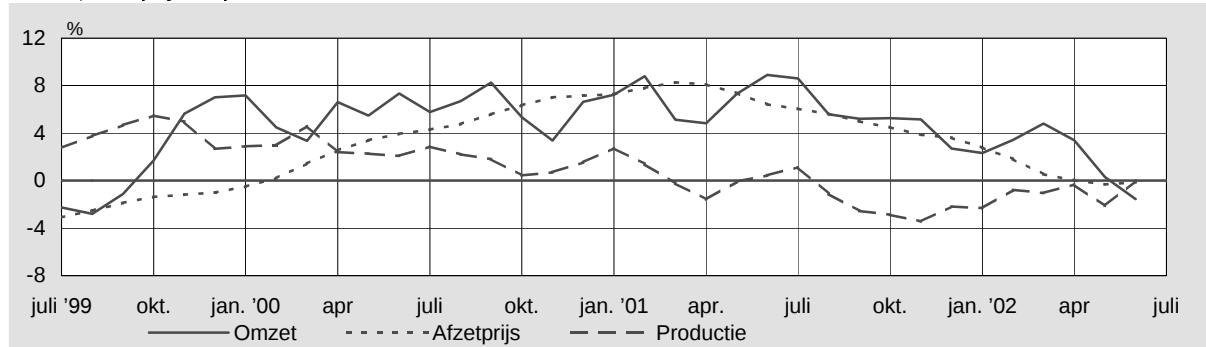
In vrijwel de gehele branche vinden de ondernemers hun voorraden te groot gelet op de verwachte omzet. Uitsluitend in de broodfabrieken en bakkerijen beoordelen meer ondernemers hun voorraden als te klein.

Verwachtingen

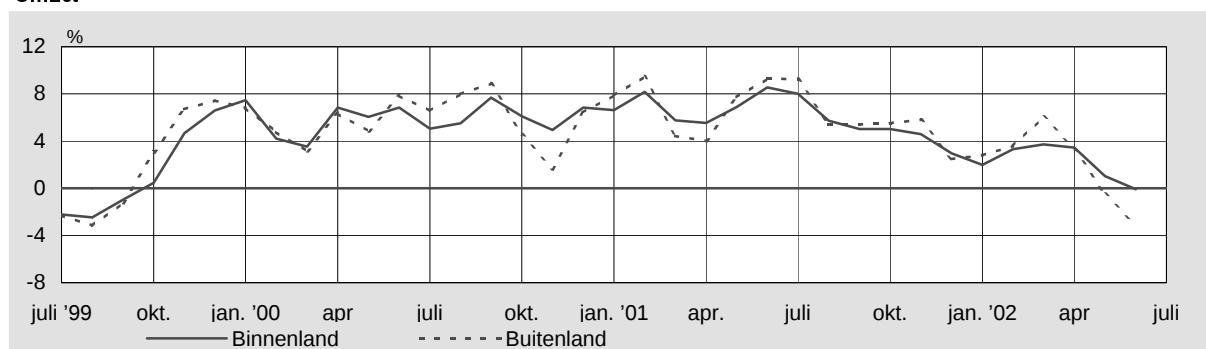
Voor de periode september tot en met november 2002 verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie een flinke stijging van de bedrijvigheid. Alleen in de overige voedings- en genotmiddelenindustrie verwachten ze een lichte afname van de bedrijvigheid. Ook in de dranken- en tabakverwerkende industrie zien ze het minder zonnig in. Daar verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid gelijk blijft.

De ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie verwachten dat de verkoopprijzen in genoemde periode licht zullen stijgen. Alleen in de broodfabrieken en bakkerijen en in de overige voedings- en genotmiddelenindustrie rekenen de producenten erop dat de verkoopprijzen stabiel blijven.

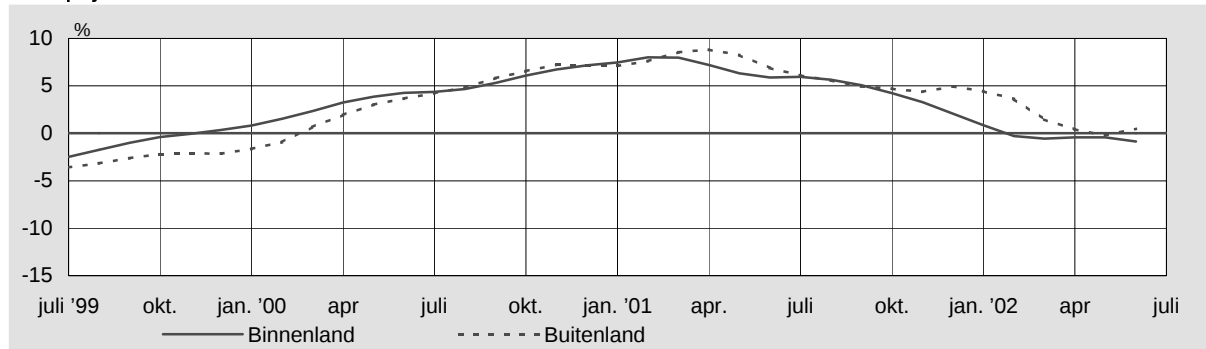
Omzet, afzetprijs en productie



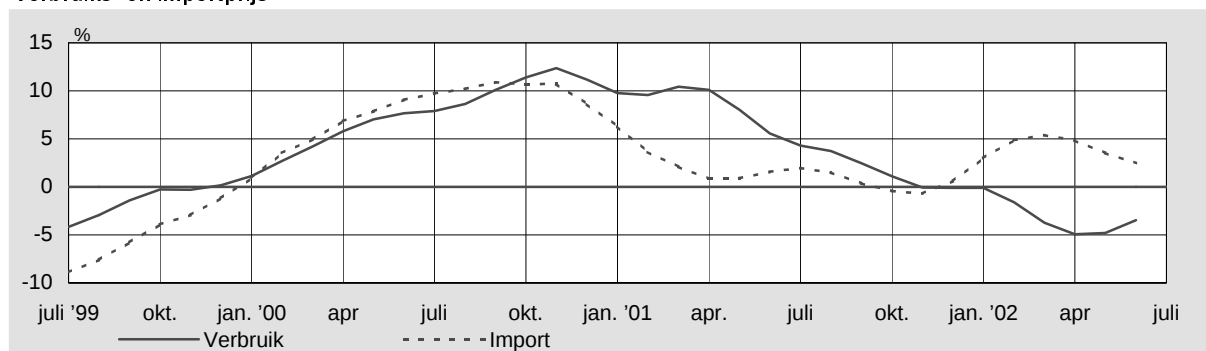
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Relevante gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		116,0	123,6	124,3	122,9	123,7	124,4	126,6	123,9	132,5	118,9	125,9	1,6
binnenland		110,4	117,3	117,5	115,4	117,5	118,6	117,2	115,7	127,7	112,3	118,8	2,7
buitenland		122,9	131,4	132,8	132,2	131,4	131,5	138,3	134,0	138,3	127,0	134,6	0,5
Afzetprijs		105,5	112,0	112,3	112,2	112,5	111,9	111,9	111,9	112,3	111,2	111,9	0,0
binnenland		104,4	110,4	110,0	110,9	109,8	109,6	110,2	110,7	109,5	108,9	109,1	-1,5
buitenland		106,5	113,3	114,2	113,3	114,9	114,0	113,4	112,9	114,7	113,2	114,4	1,3
Verbruiksprijs		105,8	111,3	112,3	111,2	108,6	106,9	111,2	109,9	107,9	106,7	107,2	-2,5
import		112,5	114,0	113,1	115,2	117,9	117,1	114,8	115,8	117,4	116,6	117,8	1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		106,9	105,9	107,9	101,2	102,2	105,6	113,5	100,4	104,8	107,4	.	-5,4
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,8	105,5	98,5	104,9	101,4	.						-0,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	5,1			4,9							
Uitgesproken faillissementen	1	38	34	6	15	19	.						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	
Energieverbruik	PJ	101	.	23	13	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd.	
		2000	2001	2001		2002		2001		2002		laatste 12 mnd.	
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.			
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		11	1	2	4	-2	0	1	1	6	-3	5	0
binnenlandse markt		7	5	5	8	5	3	-4	3	13	1	5	2
buitenlandse markt		11	-3	-2	-1	-7	-3	4	-3	-1	-5	5	-2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		4	0	5	-1	-3	0	-1	-6	-9	10	-4	1
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	84,8	86,1	85,0	84,4	83,8	83,3					84,1
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	80	77	83	83	84	81					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	2	3	3	3	2	4	5					4
tekort aan arbeid	%	6	5	8	6	2	2	3					3
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	4	4	7	4	3					5
overige belemmeringen	%	6	9	8	4	6	6	8					6
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		2	-2	-3	-1	-5	-3	-2	0	-3	-9	-8	-4
afzet / orderpositie totaal		-2	-7	-9	-6	-9	-8	-9	-5	-7	-14	-12	-9
afzet / orderpositie buitenland		2	-5	-5	-5	-9	-8	-6	-4	-5	-12	-6	-8
productiecapaciteit		0	-1	-5	0	1	2	5					2
voorraden gereed product		0	6	5	4	9	3	7	2	4	7	10	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	3	3	4	5	9	0					5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		25	-3	-2	-2	-1	-1	-4					-2
buiten Europese Unie		18	-5	-3	-2	-1	-2	-6					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		26	4	2	1	11	1	4					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	4	5	6	-4	8	0	1	12	16	18	4
verkoopprijs komende 3 mnd		19	9	9	11	9	16	4	18	4	1	6	9
personeelssterkte komende 3 mnd		1	1	4	-1	-4	-3	-6	1	-1	-8	-7	-5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

In juli 2002 daalt de omzet binnen de branche met ruim 3 % ten opzichte van juli 2001. De waarde van de orderontvangsten loopt met 4% terug. Voor de periode september tot en met november 2002 verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid zal toenemen. Naar verwachting neemt de werkgelegenheid in deze periode fors af. Een flink deel van de branche verwacht dat de afzetprijzen in deze periode zullen stijgen.

Omzet daalt opnieuw

De omzet in de textiel-, kleding- en lederindustrie valt in juli ruim 3% lager uit vergeleken met dezelfde maand vorig jaar. Correctie voor prijsverandering en het feit dat juli dit jaar een werkdag meer telt resulteert een daling van de gemiddelde dagomzet met ruim 8%. De verminderde omzet is geheel toe te schrijven aan de met ruim 9% verminderde verkopen in het binnenland. De buitenlandse omzet neemt met ruim 1% toe. Een vergelijkbaar beeld zien we bij de orderontvangst. De orders dalen met 4%. De binnenlandse orders dalen met bijna 10%, terwijl de buitenlandse orders stabiel blijven. In het voorgaande jaar stijgen de gemiddelde afzetprijzen met 0,8%. De verbruiksprijzen nemen met 1% toe en de importprijzen dalen met 1,7%.

In augustus opnieuw minder orders

De Conjunctuurtest van augustus geeft aan dat de bedrijvigheid gelijk blijft ten opzichte van juli. De ondernemers rapporteren een afname van de orders. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index van de orderpositie met 0,3 punt tot 93,1. De ondernemers zijn minder pessimistisch over de orderontvangst dan in juli. Met betrekking tot de orderpositie verandert de stemming onder de ondernemers niet. Slechts één op de tien ondernemers vindt de voorraad gereed product te groot, gelet op de verwachte afzet.

1. Textielindustrie

In de textielindustrie daalt de binnenlandse omzet met ruim 5%, terwijl de buitenlandse omzet met ruim 1% stijgt. Per saldo neemt de totale omzet af met ruim 1% ten opzichte van juli 2001. De waarde van de orderontvangst is nagenoeg stabiel. De orders uit het buitenland nemen enigszins toe, terwijl de binnenlandse orders licht dalen. De afzet- en de verbruiksprijzen stijgen in deze periode met 0,2%, terwijl de importprijzen met 0,2% dalen.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de bedrijvigheid in augustus licht afneemt vergeleken met juli, maar dat de waarde van ontvangen orders flink afneemt. Gecorrigeerd voor het seizoen neemt de index voor de werkvoorraad met 2,2 punt af tot 95,4. Toch zijn de ondernemers over de orderontvangst flink beter te spreken dan in juli. Ook de stemming over de orderpositie verbetert. Iets meer ondernemers dan in juli beoordelen de voorraad gereed product als te groot, gelet op de verwachte afzet.

2. Kledingindustrie

Ook in de kledingindustrie daalt de omzet in juli met ruim 4% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. De daling is geheel toe te schrijven aan de

met 15% gedaalde verkopen in het binnenland. De buitenlandse omzet neemt juist met ruim 17% toe. De waarde van de orderontvangsten laat een vergelijkbaar beeld zien. De binnenlandse orders nemen met 16% af, terwijl die uit het buitenland toenemen met ruim 11%. Per saldo dalen de orders met ruim 6%. Bij gelijkblijvende afzetprijzen dalen de verbruiksprijzen met 1,6 % en de importprijzen met 1,7%.

In de Conjunctuurtest van augustus geven de ondernemers aan dat de bedrijvigheid in augustus gelijk is gebleven ten opzichte van juli. Ook de orderontvangst blijft stabiel. Niettemin is de stemming onder ondernemers ten aanzien van de orderontvangst verslechterd. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index van de orderpositie met 1,5 punt tot 86,0. Toch zijn de ondernemers fors minder tevreden over de orderpositie dan in juli. Minder ondernemers dan in de vorige maand geven aan dat zij de voorraad gereed product te groot vinden, gelet op de verwachte afzet.

3. Lederindustrie

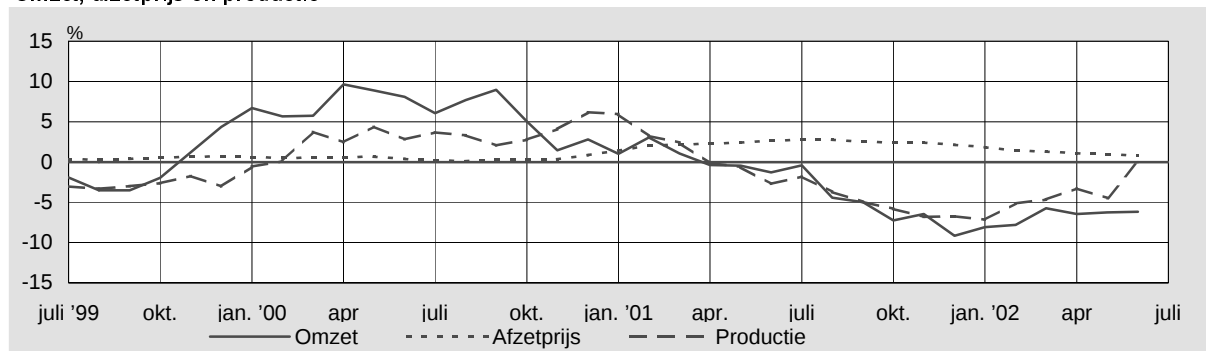
De lederindustrie zit flink in de malaise. De omzet in juli daalt met ruim 22% opnieuw fors. Deze sterke daling doet zich vrijwel in gelijke mate op de binnen- en buitenlandse markt voor. Met de waarde van de orderontvangsten is het nog droeviger gesteld. Deze nemen per saldo af met ruim 40% en op de binnenlandse markt zelfs met 50%. De afzetprijzen liggen gemiddeld 2,3% hoger dan in juli 2001. De importprijzen dalen met 0,8%, terwijl de verbruiksprijzen nagenoeg stabiel zijn.

De Conjunctuurtest van augustus geeft aan dat de bedrijvigheid licht is toegenomen. De ondernemers rapporteren ook een zeer forse toename van de buitenlandse orderontvangsten. De binnenlandse orders blijven op het peil van juli. Het oordeel van ondernemers over de orderontvangsten verandert echter niet. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index voor de orderpositie met 3 punten tot 99,7. Toch is de stemming over de orderpositie iets slechter dan in juli. Minder ondernemers dan in juli beoordelen de voorraad gereed product nu als te groot, gelet op de verwachte afzet.

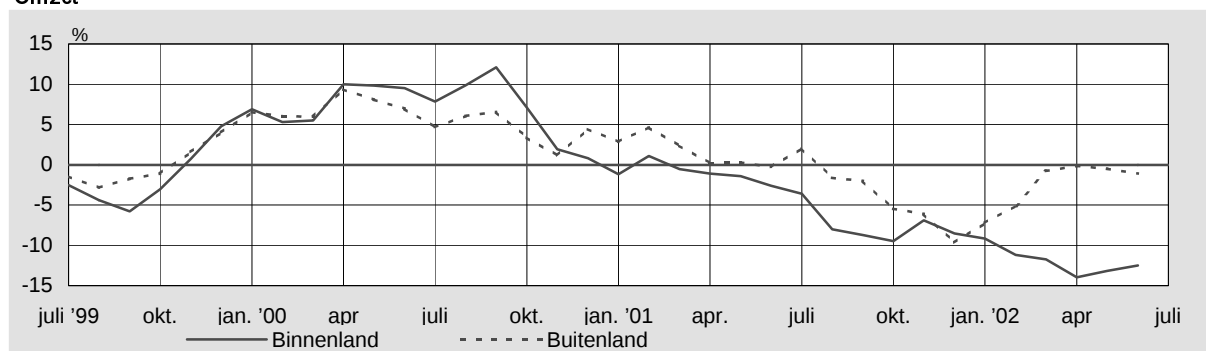
Verwachtingen

Volgens de ondernemers zal de werkgelegenheid in de branche in de periode september tot en met november afnemen, vooral in de kledingindustrie. In de kledingindustrie verwacht men in deze periode een stabiele ontwikkeling van de bedrijvigheid en prijzen. In de twee overige industrietakken verwacht men dat de bedrijvigheid zal toenemen, vooral in de lederindustrie. De afzetprijzen van de producten van deze beide industrietakken zullen in deze periode naar verwachting stijgen.

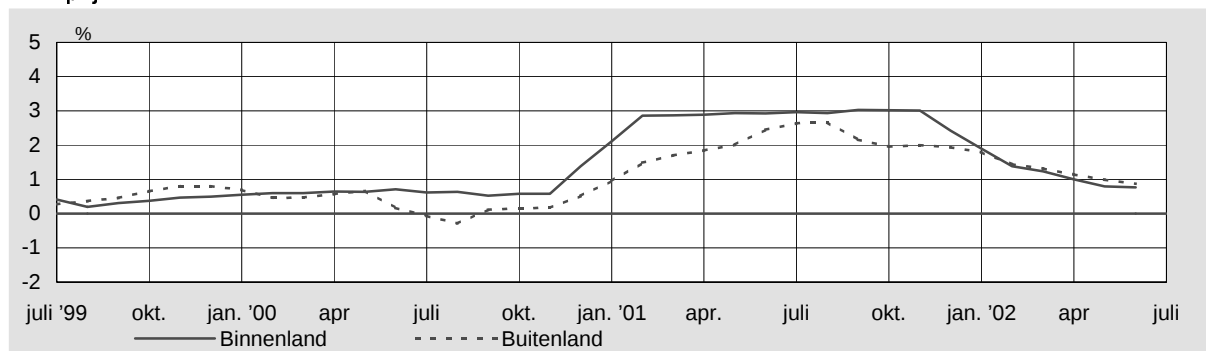
Omzet, afzetprijs en productie



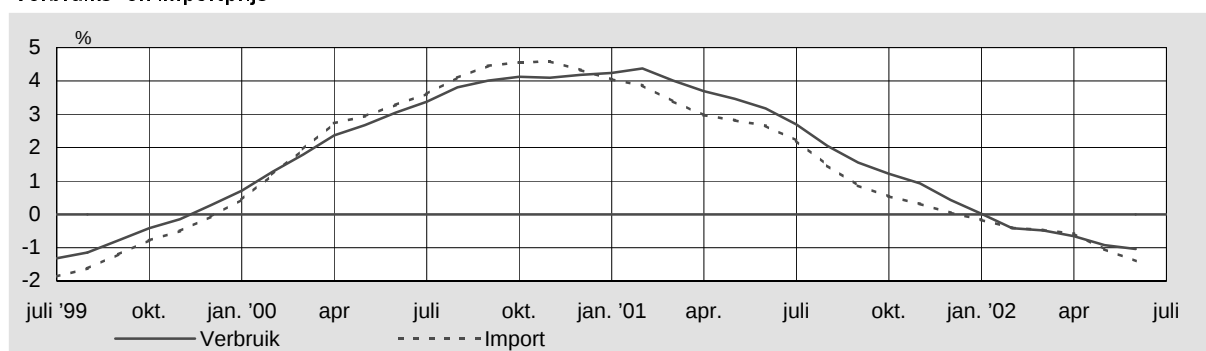
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

Reikingsgebied	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		111,8	109,4	112,2	102,5	110,6	105,2	113,5	102,4	105,0	104,9	98,9	-3,4
binnenland		112,3	108,0	112,9	97,6	106,3	97,9	108,7	101,0	97,3	96,3	91,7	-9,1
buitenland		111,5	110,6	111,7	106,5	114,1	111,0	117,4	103,6	111,2	111,9	104,7	1,1
Ontvangen orders (waarde)		113,5	117,9	115,9	101,9	111,4	104,8	112,2	100,5	109,9	99,7	96,4	-4,0
binnenland		115,5	116,8	114,9	97,9	106,2	96,9	108,2	97,0	95,8	90,2	87,8	-9,5
buitenland		111,9	118,7	116,6	105,1	115,5	111,1	115,3	103,3	121,1	107,3	103,3	0,0
Afzetprijs		101,4	103,8	104,0	104,0	104,7	104,9	104,1	104,2	104,9	104,9	105,1	0,8
binnenland		99,7	102,6	102,7	102,6	103,8	103,5	102,8	102,7	103,5	103,5	103,5	0,8
buitenland		102,6	104,7	104,9	105,0	105,4	106,0	105,1	105,3	105,9	105,9	106,1	0,8
Verbruiksprijs		104,7	107,5	107,9	107,5	107,1	106,9	108,0	107,8	107,1	106,6	106,7	-1,0
import		107,8	110,0	110,4	110,2	109,4	109,2	110,5	110,5	109,6	108,5	108,6	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		104,2	102,2	110,0	91,0	103,5	105,1	113,0	89,1	101,0	108,2	.	-4,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,2	103,1	104,1	102,5	98,7	.						-4,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,4	3,3			3,2							
Uitgesproken faillissementen	1	40	25	7	10	14	.						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	
Energieverbruik	PJ	9	.	2	1	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	2001										Gemidd. laatste 12 mnd.	
		jaar		kwartaal				maand					
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.		aug.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	-2	0	-5	-5	3	-6	-5	-2	-5	-9	-4
binnenlandse markt		3	-3	0	-1	-5	-1	-1	-2	5	-6	-11	-4
buitenlandse markt		3	-4	-1	-11	-9	4	-10	-9	-9	-6	-9	-6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-2	1	-4	-6	5	-4	-4	-7	-11	-2	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	83,3	83,9	82,9	82,7	82,6	82,7					82,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	82	83	86	83	81	78	80					81
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	7	5	7	10	10	10					9
tekort aan arbeid	%	6	5	6	5	2	2	4					3
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	1	2	2	3	1					2
overige belemmeringen	%	3	3	2	3	5	7	5					5
Orderpositie	⁴⁾	98,8	97,6	100,3	97,5	95,1	98,6	94,6	98,5	98,2	94,0	92,4	95,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-8	-6	-14	-11	-8	-17	-13	-8	-21	-17	-14
orderpositie totaal		2	-4	-1	-8	-12	-9	-16	-5	-3	-17	-18	-13
orderpositie buitenland		0	-3	1	-2	-16	-10	-12	-2	0	-16	-15	-13
productiecapaciteit		-3	7	8	9	1	2	3					4
voorraden gereed product		16	15	17	15	14	15	16	16	15	10	10	14
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-2	-4	-7	-5	-1	-4	-6					-4
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-5	-7	-9	-4	-9	-13					-9
buiten Europese Unie		1	-4	-1	-6	-4	3	-8					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	3	1	-2	-2	14	6					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	3	0	10	-3	5	-3	7	20	9	11	2
verkoopprijs komende 3 mnd		18	8	6	8	8	0	10	5	12	13	20	8
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-8	-5	-16	-18	-16	-20	-14	-16	-12	-18	-18

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Papier- en grafische industrie

In juli daalt de omzet van de papier- en grafische industrie met bijna 3% ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar. Dit wordt vooral veroorzaakt door een omzetsdaling in het buitenland. De orderontvangst neemt in de papierindustrie in juli ten opzichte van juni met ruim 17% toe. In de Conjunctuurtest verwachten de ondernemers in de periode september tot en met november een fors toenemende bedrijvigheid. Het aantal arbeidsplaatsen zal echter naar verwachting afnemen.

Omzet daalt in juli

In juli is de omzet in de gehele branche met bijna 3% gedaald. In het buitenland daalt de omzet met bijna 5%, tegen een daling van bijna 2% in het binnenland. In juni was er ook sprake van een omzetsdaling; deze daling werd echter veroorzaakt door het binnenland.

Prijzen iets lager

De afzetprijzen liggen in juli gemiddeld 0,3% lager, terwijl de import- en verbruiksprijzen respectievelijk 1,7 en 2,1% lager liggen. Dit heeft per saldo een gunstige invloed op de marge.

Orderontvangst stijgt fors

De orderontvangst is volgens de Conjunctuurtest in augustus fors gestegen.

De index van de orderpositie is in augustus met 1,1 punt gestegen tot 94,9. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index van de orderpositie met 1 punt tot 93,1. De ondernemers beoordelen de orderontvangst en de orderpositie echter als ongunstig. De bedrijvigheid (het niveau van de productie) is in augustus, evenals in juli afgenomen.

1. Papierindustrie

De waarde van de ontvangen orders is in juli met ruim 17% gestegen ten opzichte van juli 2001. Vooral de ontvangen orders uit het binnenland (ruim 30%) veroorzaken de toename. De ontvangen orders uit het binnenland stijgen met ruim 6%.

De omzet is in juli met bijna 3% gestegen. De omzetstijging verschilt in het binnenland (ruim 2%) niet veel van het buitenland (bijna 3%).

In augustus is de productie licht afgenomen ten opzichte van juli, zo blijkt uit de Conjunctuurtest.

De totale orderontvangst blijft in augustus gelijk ten opzichte van juli. De orderontvangst in het binnenland stijgt licht, terwijl die uit het buitenland licht daalt. De stemming van de gezamenlijke ondernemers in de papierindustrie over de orderontvangst en de orderpositie is in augustus fors verslechterd.

Wat de orderpositie betreft is de stemming flink achteruitgegaan. Dit komt vooral door een sterk verslechterde stemming over de orderpositie in het buitenland.

De voorraden gereed product worden door één-derde van de ondernemers als te groot ervaren.

2. Grafische industrie

De omzet daalt in juli ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar met bijna 6%. Een beter beeld van de omzetontwikkeling wordt verkregen als er gecorrigeerd wordt voor het prijseffect en voor de extra werkdag in juli dit jaar. Na verrekening van deze twee resteert de volume-ontwikkeling van de gemiddelde dagomzet. Dit volume daalt in juli met bijna 9%.

Op basis van de Conjunctuurtest blijkt, dat in augustus de productie flink is afgenomen ten opzichte van juli, wat gelet op het seizoen ongebruikelijk is. De orderontvangst is vooral door binnenlandse klanten fors verbeterd. Toch is de stemming over de orderontvangst flink achteruit gegaan. De stemming over de orderpositie neemt licht af.

Verwachtingen

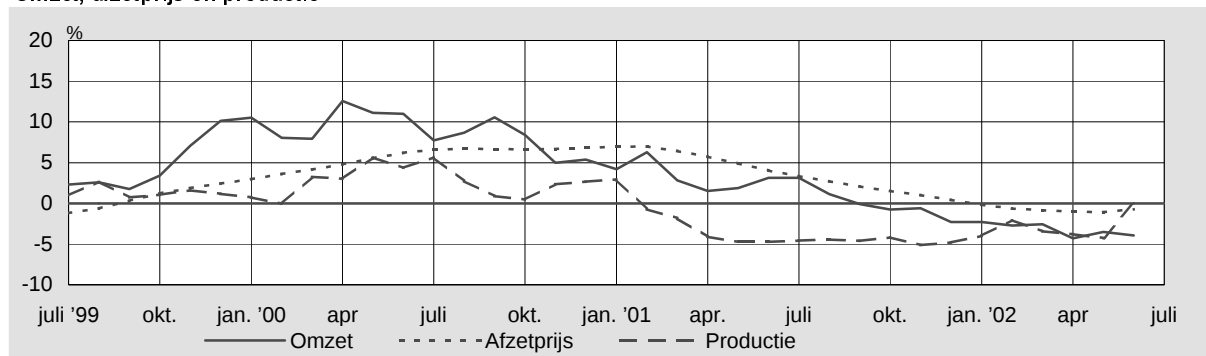
Per saldo een kwart van de ondernemers in de gehele branche is van mening, dat de bedrijvigheid in de periode september tot en met november zal toenemen. Verder verwacht men dat de verkoopprijzen vrijwel stabiel zullen blijven. Per saldo verwacht 14% van de werkgevers dat de werkgelegenheid zal afnemen.

In de papierindustrie verwacht men voor de komende drie maanden een vrijwel stabiele bedrijvigheid en stijgende verkoopprijzen.

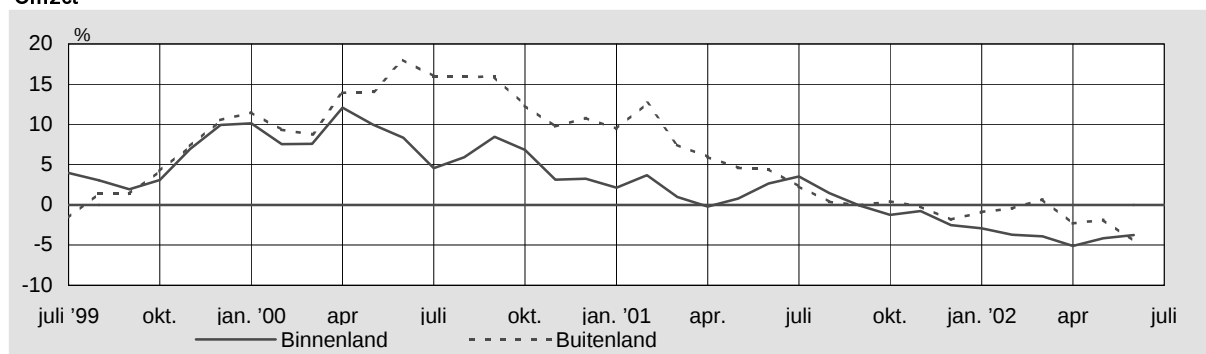
Bij de grafische industrie voorziet men voor de komende drie maanden een zeer forse toename van de bedrijvigheid. Bijna 40% van de ondernemers is van mening dat de productie zal stijgen, tegen slechts 7% die een teruggang voorspelt.

Bijna alle ondernemers (96%) in de grafische industrie zijn van mening dat de verkoopprijzen stabiel zullen blijven. Per saldo verwacht één op de vijf ondernemers een daling van de werkgelegenheid in de periode september tot en met november.

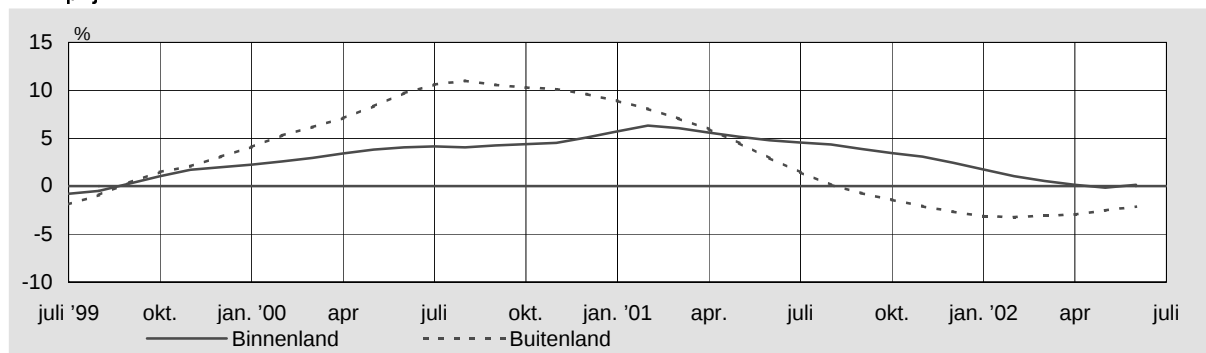
Omzet, afzetprijs en productie



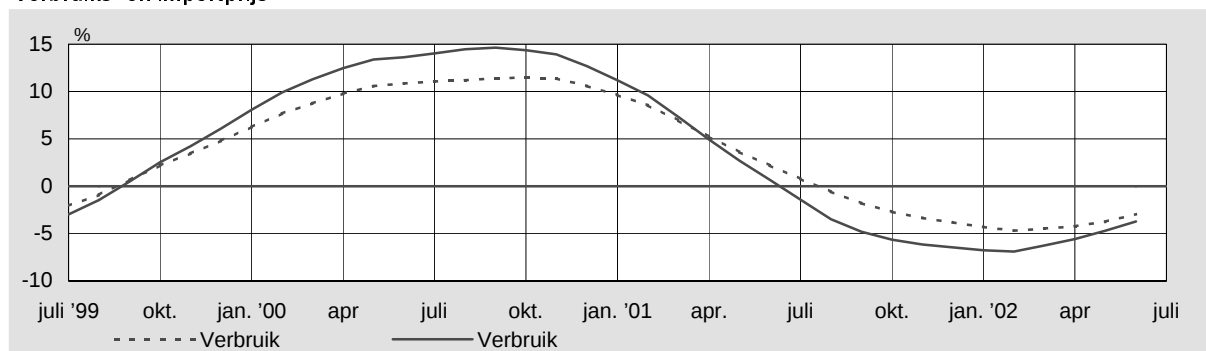
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Reingegevens. Papier- en grafische industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	Ontwik- keling gem. dag	
		2000	2001	2001		2002		2001		2002					
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.			
1995=100														%	%
Omzet (waarde)		122,3	124,7	125,2	120,8	118,1	120,7	125,8	121,0	122,4	123,0	117,6	-2,8	-6,8	
binnenland		119,7	120,9	122,3	117,0	111,9	117,1	122,6	115,7	120,0	119,1	113,5	-1,9	-6,7	
buitenland		129,4	134,6	132,8	130,9	134,4	130,1	134,2	135,2	128,9	133,5	128,6	-4,9	-7,5	
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		123,8	138,6	130,3	122,6	129,0	129,3	131,9	123,0	133,0	120,7	144,1	17,1		
binnenland		110,3	123,7	118,3	107,9	117,9	119,3	116,7	110,5	118,1	107,2	144,3	30,6		
buitenland		137,1	153,3	142,2	137,1	139,9	139,2	146,9	135,3	147,8	133,9	143,8	6,3		
Afzetprijs		101,2	105,1	105,3	104,9	105,0	104,2	105,2	105,0	104,0	104,6	104,7	-0,3		
binnenland		99,8	104,5	104,6	104,5	105,7	104,5	104,5	104,4	104,4	104,7	105,0	0,5		
buitenland		103,4	106,0	106,5	105,6	103,8	103,9	106,3	106,0	103,3	104,4	104,3	-1,6		
Verbruiksprijs		100,7	102,6	103,2	101,4	99,9	99,3	102,8	101,7	99,1	99,7	100,0	-1,7		
import		102,7	103,1	104,0	101,1	99,3	99,1	103,3	101,6	98,9	99,2	99,5	-2,1		
Productie (volume gemiddelde dag)		117,2	112,7	118,8	105,4	105,8	113,7	125,0	102,6	108,6	121,6	.	-2,7		
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		117,3	115,2	116,2	109,8	112,5	.						-1,0		
Aantal bedrijven ³⁾	1000	7,4	7,1			7,0									
Uitgesproken faillissementen	1	62	109	23	27	20	.								
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23			
Energieverbruik	PJ	44	.	10	10	.	.								

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de papierindustrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2001			2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.	aug.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	3	1	8	2	2	-18	2	12	-9	20	-2
binnenlandse markt		7	5	3	12	5	0	-23	-6	17	-10	26	-1
buitenlandse markt		3	-6	-9	-2	-5	3	-6	4	6	-8	-2	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	9	6	8	24	4	-3	-19	4	-14	-14	7
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,3	87,3	86,9	87,0	88,6	87,9	87,3					87,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	76	76	72	67	85	78	72					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	14	16	19	10	13	23					16
tekort aan arbeid	%	10	7	9	12	2	2	4					5
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	0	2	0	1					1
overige belemmeringen	%	5	2	1	2	1	7	0					3
Orderpositie	⁴⁾	100,8	97,3	97,1	98,1	97,1	94,1	94,5	97,1	99,0	93,8	94,9	95,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		-3	-17	-15	-15	-26	-22	-37	-16	-8	-24	-30	-27
orderpositie totaal		-1	-21	-19	-23	-27	-17	-16	-19	-20	-10	-14	-20
orderpositie buitenland		5	-22	-22	-24	-26	-7	0	-27	-18	-7	-10	-12
productiecapaciteit		2	3	5	8	0	0	-2					2
voorraden gereed product		1	3	2	3	4	3	1	3	3	1	3	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	2	-6	1	23	10	-3					8
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	-14	-27	-19	12	35	-10					5
buiten Europese Unie		4	1	-6	0	7	24	-8					6
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		11	-11	-16	-23	9	0	-22					-9
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	11	10	30	-9	8	-20	25	42	39	25	2
verkoopprijs komende 3 mnd		20	-9	-10	0	-14	-10	-5	0	13	6	-1	-8
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-2	3	-7	-13	-20	-15	-4	-8	-18	-14	-16

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De omzet van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt in juli 2002 bijna 2% hoger dan in juli 2001. In diezelfde periode zijn de afzetprijzen, evenals in juni, opnieuw gedaald. De bedrijvigheid is van juli op augustus 2002 afgenomen. Voor de periode van september tot en met november verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid. Voorts denken ze dat de verkoopprijzen gelijk blijven. Van de ondernemers verwacht 6% dat hun personeelsbestand per saldo zal inkrimpen.

Omzet stijgt licht

De omzet van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt in juli bijna 2% hoger dan in juli van vorig jaar. Op de binnenlandse markt is de omzet iets sterker gestegen dan op de buitenlandse markt. De omzetstijging op de binnenlandse markt is met bijna 2% een half procent hoger dan die op de buitenlandse markt.

De afzetprijzen in de branche zijn, evenals in juni, opnieuw gedaald. In juli 2002 ligt de afzetprijs ruim 3,5% lager dan in diezelfde maand een jaar eerder. Daarbij zijn de buitenlandse afzetprijzen iets sterker afgenomen dan de binnenlandse. Op de buitenlandse markt dalen de prijzen met 4% en op de binnenlandse markt met 2,5%. De verbruiks- en importprijzen zijn met meer dan 4% gedaald.

Gecorrigeerd voor het prijs- en werkdageffect ligt in juli 2002 het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 1% hoger dan in juli van 2001. Het volume van de omzet blijft op de binnenlandse markt stabiel en neemt op de buitenlandse markt toe met ruim 1%.

Bedrijvigheid neemt af

Uit de Conjunctuurtest van augustus 2002 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche is afgenomen ten opzichte van die in juli 2002. Deze afname is in de chemische industrie en de kunststofverwerkende industrie ongeveer even sterk. Overigens is een afname wat betreft bedrijvigheid in deze twee industrietakken gebruikelijk voor de tijd van het jaar.

Orderontvangst daalt licht

Uit de cijfers van de Conjunctuurtest over augustus blijkt dat de waarde van de orderontvangst in de branche licht is gedaald. Het is in deze vakantie-maand echter gebruikelijk dat de orderontvangst daalt. Op de binnenlandse markt is de orderontvangst toegenomen. Dit is een beter resultaat dan op basis van de seizoensinvloeden kon worden verwacht. Op de buitenlandse markt is de orderontvangst afgenomen zoals gebruikelijk voor de tijd van het jaar.

Vooral in de chemische industrie is de waarde van de orderontvangst veel minder sterk gedaald dan op basis van het seizoenspatroon kan worden verwacht. Op de binnenlandse markt is de orderontvangst zelfs gelijk gebleven, terwijl een flinke daling gebruikelijk is in deze tijd van het jaar.

Ook in de kunststofverwerkende industrie is de waarde van de orderontvangst van juli op augustus gedaald. Deze daling is het gevolg van een zeer forse vermindering van de orders uit het buitenland. De orderontvangst op de binnenlandse markt is daarentegen toegenomen.

Oordeel orderontvangsten blijft gelijk

De stemming in augustus 2002 van de gezamenlijke ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderontvangsten is onveranderd ten opzichte van de maand ervoor. Wat de orderpositie betreft is de stemming echter licht verslechterd.

De ondernemers in de chemische industrie beoordelen de orderontvangsten in augustus als onveranderd. Over de orderpositie is de stemming daarentegen verslechterd. Over het algemeen zijn de ondernemers in de chemie wel iets gunstiger gestemd over de orderontvangsten en de orderpositie dan gemiddeld in de laatste twaalf maanden.

In de kunststofverwerkende industrie is de stemming over de orderontvangsten licht verbeterd, terwijl deze over de orderpositie nog verder is verslechterd. Al met al zijn de ondernemers in de kunststofverwerkende industrie over zowel de orderontvangst als de orderpositie in augustus nog veel pessimistischer dan gemiddeld in de laatste 12 maanden.

Verwachtingen

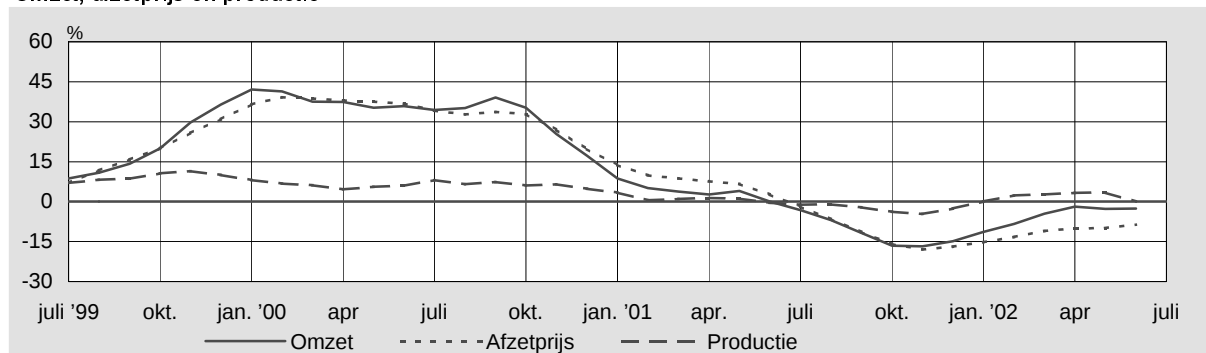
Voor de periode van september tot en met november 2002 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie een toename van de bedrijvigheid. Verder denken de producenten dat de verkoopprijzen onveranderd blijven. Van de ondernemers verwacht 6% dat hun personeelsbestand per saldo zal inkrimpen.

In de chemische industrie verwachten de producenten een lichte toename van de bedrijvigheid en gelijkblijvende afzetprijzen.

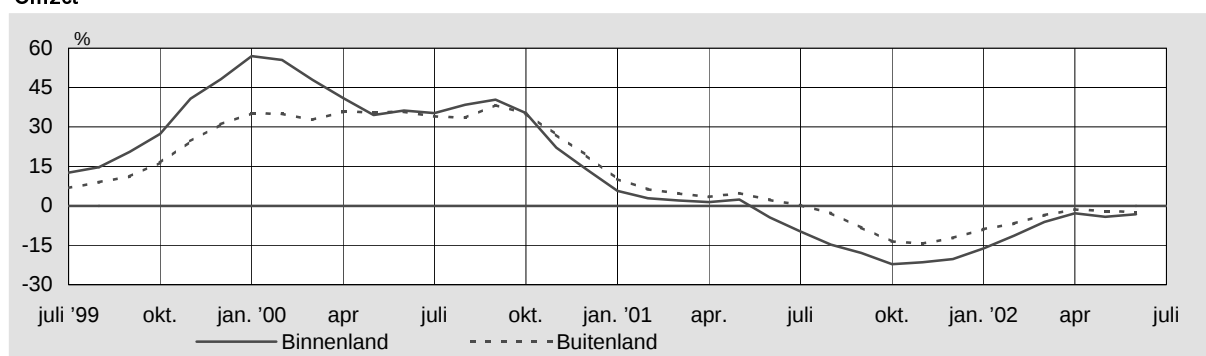
De ondernemers in de kunststofverwerkende industrie verwachten opnieuw een forse toename van de bedrijvigheid. Ook verwachten deze producenten nog iets hogere verkoopprijzen in rekening te kunnen brengen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

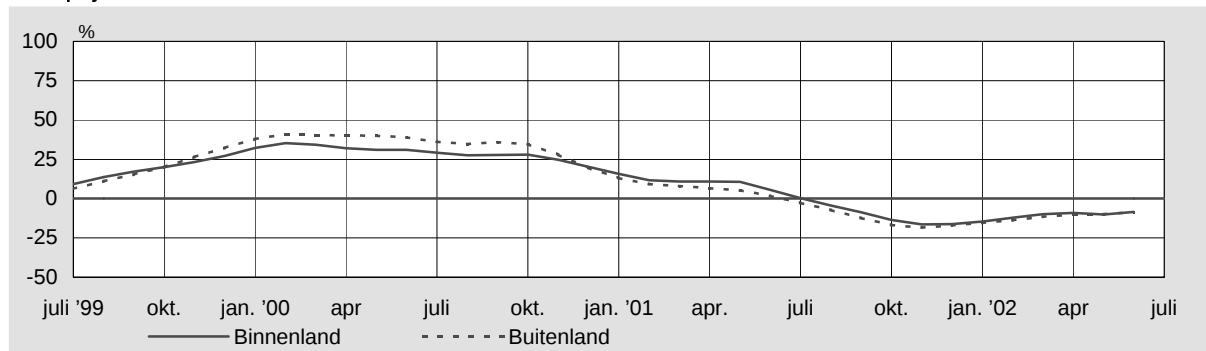
Omzet, afzetprijs en productie



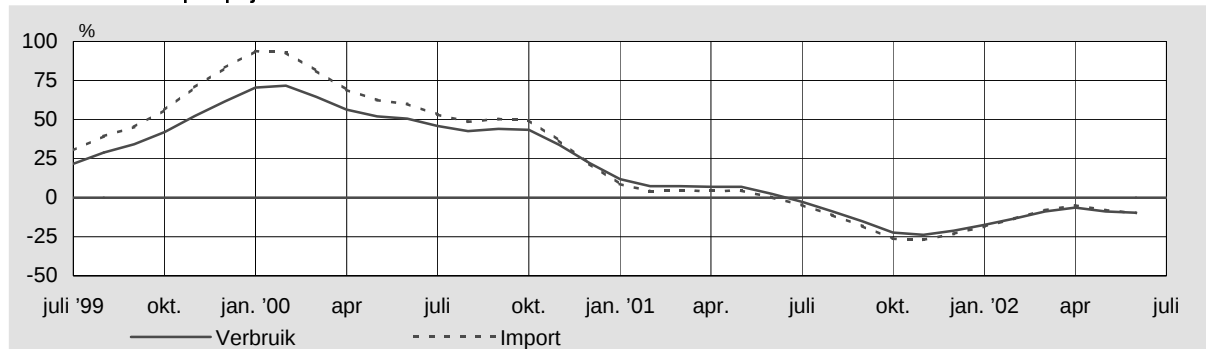
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Reinigingsgevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie													Ontwik- keling ¹⁾
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		161,2	154,1	162,8	154,4	144,2	158,4	164,2	156,9	161,2	155,0	159,4	1,6
binnenland		164,6	150,3	160,1	147,8	139,7	153,5	158,6	145,0	153,7	149,6	147,8	1,9
buitenland		159,6	156,0	164,2	157,7	146,5	160,8	167,0	162,9	165,0	157,7	165,2	1,4
Afzetprijs		140,3	136,5	145,8	135,5	122,8	131,3	145,2	136,6	130,8	130,0	131,6	-3,6
binnenland		139,7	139,2	149,2	137,5	127,4	134,2	148,5	137,9	134,0	131,9	134,4	-2,5
buitenland		140,5	135,6	144,6	134,9	121,1	130,3	144,0	136,1	129,7	129,3	130,6	-4,0
Verbruiksprijs		166,1	156,9	169,0	157,4	141,6	153,9	172,0	158,6	155,1	148,7	151,6	-4,4
import		180,9	165,5	179,4	167,5	148,7	164,7	184,0	168,8	166,8	157,6	160,3	-5,0
Productie (volume gemiddelde dag)		113,1	111,9	117,3	110,2	115,3	121,2	121,8	106,5	119,5	125,7	.	3,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,0	114,1	120,0	113,3	112,7	.						4,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,0	2,0			1,9							
Uitgesproken faillissementen	1	28	30	8	8	11	.						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	
Energieverbruik	PJ	847	.	207	211	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid 2)	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2001			2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.	aug.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-7	-8	-9	-16	10	9	-21	-10	-3	-6	0
binnenlandse markt		5	-9	4	-18	-26	10	4	-38	-9	-3	11	-3
buitenlandse markt		6	-6	-13	-5	-9	10	11	-11	-13	-6	-12	2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-4	-13	0	-10	12	8	7	-1	23	-11	3
Bezettingsgraad 3)	%	84,9	84,7	85,1	84,8	83,5	85,1	85,1					84,6
Productiebelemmeringen 3)													
geen	%	79	81	82	76	80	87	87					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	14	13	19	16	8	7					13
tekort aan arbeid	%	6	3	3	3	1	3	2					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	0	0	0	0	0	1					0
overige belemmeringen	%	7	3	2	2	3	2	3					3
Orderpositie 4)		100,0	97,5	98,2	96,5	95,1	95,6	97,4	96,7	96,2	97,8	97,4	96,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-11	-12	-15	-14	-10	-8	-14	-14	-10	-10	-11
orderpositie totaal		5	-9	-11	-12	-12	-8	-4	-12	-11	-5	-8	-8
orderpositie buitenland		8	-9	-10	-12	-11	-5	-2	-12	-12	-4	-8	-7
productiecapaciteit		-6	7	5	8	14	3	3					7
voorraden gereed product		-3	6	6	7	6	6	3	8	5	3	3	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-5	-5	-4	-6	-4	-8	-2					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		3	-4	-9	-5	-1	3	1					-1
buiten Europese Unie		5	-4	-6	-11	-2	1	5					-2
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		13	2	-5	-1	12	11	12					9
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	5	1	6	7	13	4	5	14	6	9	7
verkoopprijs komende 3 mnd		19	-7	-12	-11	-11	5	14	-5	-3	15	1	1
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-4	0	-6	-8	-10	-11	-3	-7	-9	-6	-9

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

In juli 2002 is zowel de omzet als de orderontvangst lager dan in juli vorig jaar. Wel is de waarde van de buitenlandse orderontvangst, net als in juni, hoger dan een jaar eerder. Volgens de Conjunctuurtest nemen de bedrijvigheid en de waarde van de orderontvangst van juli op augustus af. De ondernemers zijn minder tevreden met de orderontvangst en de orderpositie dan in juli. Voor de periode september tot en met november verwachten zij een toename van de bedrijvigheid, een krimpend personeelsbestand en nagenoeg gelijkblijvende afzetprijzen.

Omzet daalt licht in juli

De totale omzet van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie daalt in juli 2002 met bijna 1% in vergelijking met juli vorig jaar. De daling komt geheel op het conto van de buitenlandse markt. Daar neemt de omzet namelijk met anderhalf procent af, terwijl de omzet in Nederland gelijk blijft. De ontwikkeling van de afzetprijzen vertoont een tegengesteld beeld. In Nederland zijn de afzetprijzen namelijk 2,0% hoger dan in juli vorig jaar, maar op de exportmarkten liggen ze juist 0,3% lager. Per saldo stijgen de afzetprijzen met gemiddeld 0,6%. Dit jaar telt juli een werkdag meer dan juli verleden jaar. Als de prijs- en werkdageffecten worden verdisconteerd, resulteert dit in een afname van het volume van de gemiddelde dagomzet van bijna 6%. Op de binnenlandse markt is deze daling een fractie sterker dan op de buitenlandse.

Buitenlandse orderontvangst stijgt ook in juli

Net als in juni 2002 stijgt de waarde van de buitenlandse orderontvangst ook in juli. Ten opzichte van juli 2001 is de buitenlandse orderontvangst in juli 2002 met 5% toegenomen. Daarentegen is de waarde van de binnenlandse orderontvangst met ruim 11% flink lager. Per saldo is de waarde van de totale orderontvangst bijna 2% lager dan in juli vorig jaar.

Bedrijvigheid neemt af

De bedrijvigheid neemt in augustus 2002 enigszins af in vergelijking met juli. Overigens is een lichte afname van de bedrijvigheid gebruikelijk voor deze tijd van het jaar. Ook blijkt uit de Conjunctuurtest van augustus dat de waarde van de totale orderontvangst hetzelfde beeld vertoont als de bedrijvigheid: een voor de tijd van het jaar gebruikelijke, lichte afname. Wel is er een tegenstelling tussen de ont-

wikkeling van de waarde van de binnenlandse orderontvangst en die van de buitenlandse orderontvangst. De waarde van de binnenlandse orderontvangst neemt namelijk af. Deze afname is iets meer dan gebruikelijk gezien het seizoen. Daarentegen blijft de waarde van de buitenlandse orderontvangst stabiel op het peil van juli. Gelet op de tijd van het jaar zou dit als gunstig bestempeld mogen worden. Niettemin zijn de ondernemers met de orderontvangst in augustus niet tevreden. Ze beoordelen de orderontvangst als verslechterd.

Orderpositie verslechtert

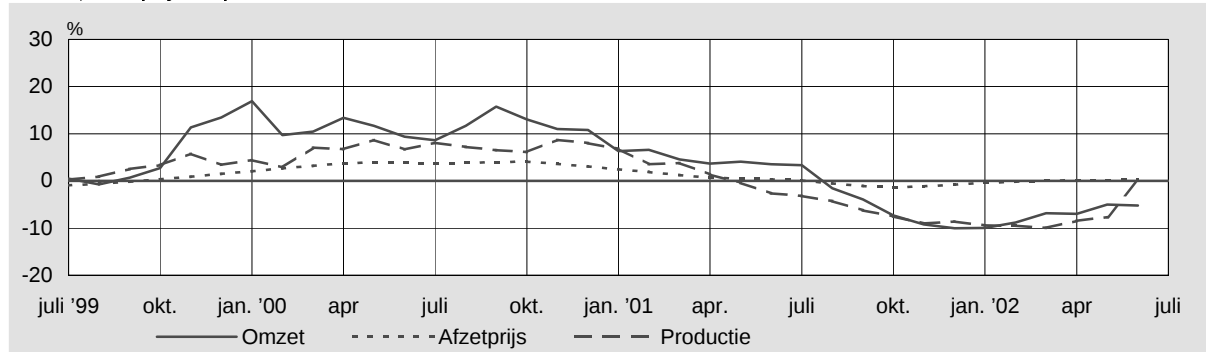
Bij een kleine afname van de bedrijvigheid en van de waarde van de totale orderontvangst loopt de index van de orderpositie licht terug. Deze indicator voor het aantal maanden werk in voorraad daalt met 1 indexpunt tot 90,9. De producenten zijn hierover wat minder te spreken dan in juli. Ze beoordelen de totale orderpositie dan ook als verslechterd. Over de buitenlandse orderpositie zijn de fabrikanten minder negatief. Deze kwalificeren ze als vrijwel onveranderd.

Ten aanzien van de voorraden gereed product blijft het oordeel gelijk. Net als in juli vindt ook in augustus per saldo 7% van de ondernemers de voorraden gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

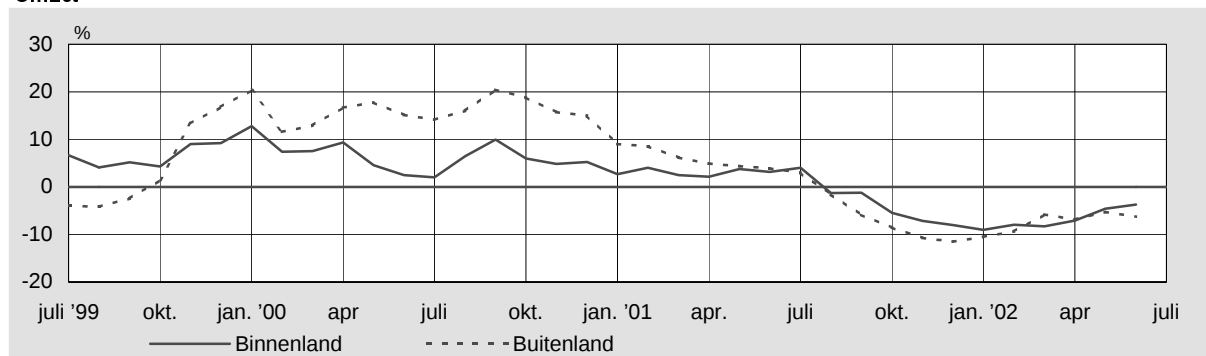
Verwachtingen

Voor de periode september tot en met november 2002 verwachten de fabrikanten een toename van de bedrijvigheid. Dit zal evenwel met minder personeel gerealiseerd moeten worden, want de producenten geven aan dat zij voorzien dat het aantal arbeidsplaatsen in deze periode afneemt. Veder verwachten de ondernemers dat de ontwikkeling van de verkoopprijzen stabiel zal zijn.

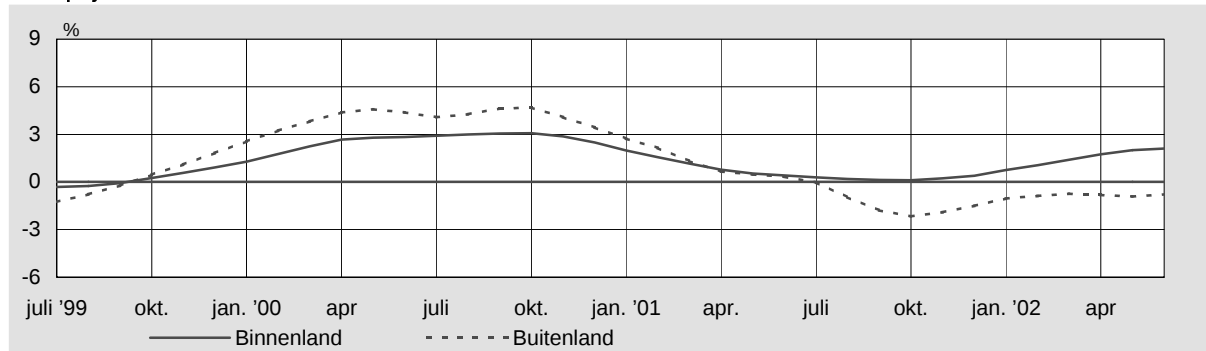
Omzet, afzetprijs en productie



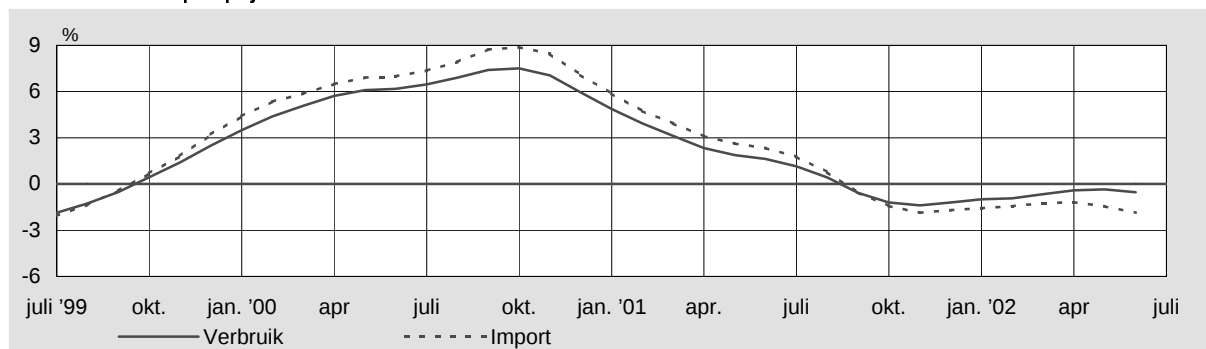
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Reingegevens. Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		139,8	138,8	144,7	127,7	124,9	137,2	150,2	121,4	135,4	142,5	120,4	-0,9
binnenland		139,2	138,4	144,4	128,2	126,5	137,6	145,2	123,4	138,6	141,3	123,5	0,0
buitenland		140,3	139,1	144,9	127,3	123,7	136,9	153,8	119,9	133,0	143,4	118,1	-1,5
Ontvangen orders (waarde)		140,0	143,2	132,4	122,9	128,9	135,8	130,0	121,7	141,8	137,4	119,4	-1,9
binnenland		134,4	142,5	132,4	123,7	130,7	134,7	127,0	121,9	150,4	125,7	108,3	-11,2
buitenland		144,3	143,7	132,4	122,2	127,5	136,6	132,2	121,6	135,5	146,1	127,6	5,0
Afzetprijs		105,8	106,0	106,4	105,9	106,2	106,6	106,5	106,3	106,6	106,7	106,9	0,6
binnenland		106,3	107,0	106,9	107,0	108,2	109,0	106,9	107,2	109,1	109,2	109,3	2,0
buitenland		105,5	105,4	106,1	105,3	105,0	105,1	106,4	105,8	105,1	105,2	105,5	-0,3
Verbruiksprijs		106,6	107,8	108,0	108,0	107,0	107,7	108,3	108,4	107,7	107,7	107,5	-0,8
import		106,8	108,4	108,9	108,7	107,0	107,3	109,2	109,1	107,4	107,0	106,7	-2,2
Productie (volume gemiddelde dag)		119,9	116,8	126,3	105,3	109,3	116,6	126,5	100,7	112,2	119,9	.	-5,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		119,9	117,7	119,7	109,8	112,2	.						-8,7
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,3	18,9			19,5							
Uitgesproken faillissementen	1	176	220	38	59	69	.						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	
Energieverbruik	PJ	194	.	47	46	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2001			2002		2001		2002		laatste 12 mnd.
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.	aug.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-5	-2	-12	-3	-1	5	-5	-15	0	-6	-2
binnenlandse markt		4	-3	3	-6	-9	-6	-2	-1	-13	-2	-11	-6
buitenlandse markt		6	-6	-6	-16	1	2	6	-9	-15	0	-3	0
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-3	0	-7	-5	-1	4	-5	-9	-2	-6	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,8	82,6	83,5	81,6	81,5	80,2	80,3					80,9
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	80	82	79	79	80	80					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	12	10	14	16	15	13					15
tekort aan arbeid	%	10	4	5	4	2	1	3					3
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	1	1	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	4	2	2	2	2	3	3					3
Orderpositie	⁴⁾	100,5	94,9	96,4	92,3	91,0	90,6	91,9	94,0	92,4	91,9	90,9	91,1
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-11	-8	-13	-19	-17	-13	-6	-14	-11	-18	-16
orderpositie totaal		8	-7	-5	-7	-18	-12	-10	-3	-6	-3	-7	-12
orderpositie buitenland		10	-7	-5	-7	-17	-10	-5	-6	-6	3	1	-9
productiecapaciteit		-2	6	4	8	10	13	9					10
voorraden gereed product		2	7	7	7	9	8	8	5	8	7	7	8
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	0	2	-4	2	-2	-6					-3
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		2	1	8	2	-4	-2	2					-1
buiten Europese Unie		5	-1	5	0	-5	-1	1					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-5	-5	-8	-7	14	12					3
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	0	2	-3	-7	8	10	1	-2	12	13	4
verkoopprijs komende 3 mnd		8	2	2	-1	2	4	4	2	-1	0	1	2
personeelssterkte komende 3 mnd		4	-3	3	-6	-9	-6	-2	-1	-13	-2	-11	-6

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In juli is het volume van de gemiddelde dagomzet gedaald, op de buitenlandse markt flink meer dan op de binnenlandse markt. De Conjunctuurtest van augustus geeft geen verbetering aan, integendeel. De bedrijvigheid en de goederenvraag zijn verslechterd en ook zijn de ondernemers pessimistischer geworden. Bovendien voorzien drie van de tien producenten dat van september tot en met november de personeelsomvang krimpt. Wel verwachten zij dat de productie toeneemt en de verkoopprijzen nauwelijks wijzigen in deze periode.

Omzetvolume krimpt in juli

Vergeleken met juli vorig jaar neemt de waarde van de omzet in juli dit jaar toe met ruim 1%. Deze stijging kan volledig toegeschreven worden aan de ontwikkeling van de omzet op de binnenlandse markt. Op de binnenlandse markt neemt de omzetwaarde toe met 4%, terwijl de omzetwaarde op de buitenlandse markt met bijna 10% afneemt. Een beter beeld van de omzetontwikkeling wordt verkregen als er gecorrigeerd wordt voor het prijseffect en voor de extra werkdag in juli dit jaar. Na verrekening van deze twee effecten wordt een volume gemiddelde dagomzet verkregen. Het volume van de totale gemiddelde dagomzet daalt in juli vergeleken met juli vorig jaar met bijna 4%. Op de binnenlandse markt daalt dit volume met ruim 2,5%, op de buitenlandse markt met ruim 13%.

Stemming in augustus pessimistischer

Van juli op augustus daalt de bedrijvigheid fors in de totale branche. Dit is veel meer dan gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. Dezelfde ontwikkeling treedt op bij de orderontvangsten. Vergeleken hiermee valt de terugloop van de index van de orderpositie met nog geen vol procentpunt mee. Nadat in juli ten opzichte van juni de pessimistische stemming onder de ondernemers wat afneemt, neemt het pessimisme in augustus weer toe. Zowel het oordeel van de ondernemers over de orderontvangst als over de orderpositie verslechtert in deze maand. Alleen over de omvang van de voorraden gereed product is men in de maand augustus iets meer tevreden.

1. Bouwmaterialenindustrie

Het Conjunctuurtestpanel meldt dat de waarde van de orderontvangsten op de binnenlandse markt afgenomen van juli op augustus veel meer dan gebruikelijk is. Daarentegen is er sprake van een forse toename van orderontvangsten uit het buitenland. Per saldo is sprake van een lichte afname van de totale orderontvangsten. Gewoonlijk daalt de totale orderontvangst iets meer in deze maand. De index van de orderpositie verslechtert met 0,2 procentpunt van juli op augustus. Het oordeel over de totale orderontvangst verslechtert licht in augustus. De buitenlandse en vooral de totale orderpositie worden per saldo als minder gunstig beoordeeld. Over de omvang van de voorraden gereed product zijn de ondernemers in augustus minder ontevreden. Voor september tot en met november voorzien producenten dat de bedrijvigheid flink oploopt en iets hogere verkoopprijzen. Men verwacht dat in

deze periode de personeelsomvang kleiner zal worden.

2. Timmerindustrie

Bij een op de vier bedrijven is de productie afgenomen van juli op augustus. De buitenlandse orderontvangsten nemen flink toe en de binnenlandse orderontvangsten dalen licht. Per saldo neemt de totale orderontvangst af, vanwege het grotere aandeel van de binnenlandse markt. De index van de orderpositie krimpt met bijna 3 volle procentpunten. Over de totale orderontvangst is men minder tevreden in augustus. De flinke toename van de buitenlandse orderontvangsten heeft niet kunnen voorkomen dat het oordeel van de ondernemers over de buitenlandse orderpositie omgeslagen is. In juli beoordeelt per saldo 10% van de ondernemers de buitenlandse orderpositie nog als gunstig, in augustus beoordeelt per saldo 17% deze orderpositie als minder gunstig. Het oordeel over de totale orderpositie verslechtert maar seizoengecorrigeerd houdt echter een trend van licht afnemende pessimisme aan. Van september tot en met november houden veel timmerproducenten rekening met een toename van de bedrijvigheid, lagere verkoopprijzen en een afname van de personeelssterkte.

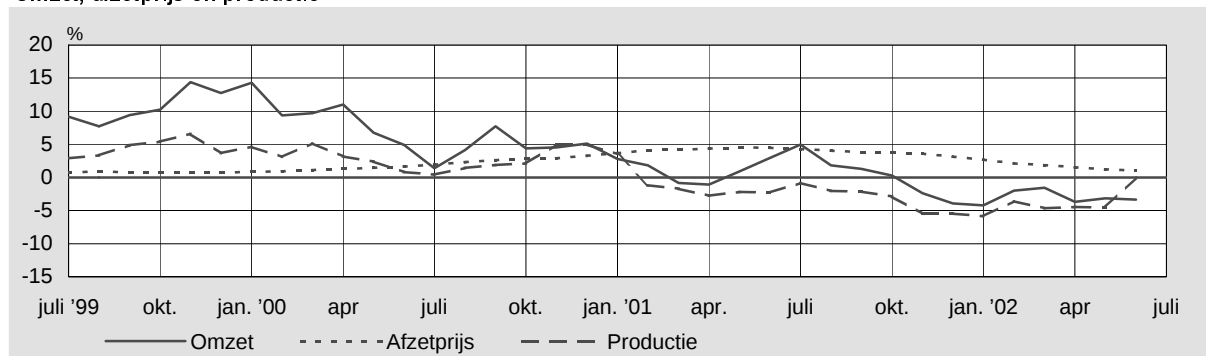
3. Meubelindustrie

In augustus zijn in de meubelindustrie de bedrijvigheid en de totale orderontvangsten flink afgenomen ten opzichte van juli. Voor de bedrijvigheid geldt hierbij dat het seizoenpatroon een rol heeft gespeeld, bij de orderontvangsten echter niet. De index van de orderpositie krimpt met nog geen vol procentpunt maar dit is minder dan gebruikelijk voor de tijd van het jaar. Men is veel minder te spreken over de orderontvangsten, de orderpositie en de voorraden gereed product in augustus ten opzichte van juli. Producenten rekenen op een lichte toename van de productie van september tot en met november, hoewel dit zeker niet gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. Een op de twee bedrijven voorziet een reductie in de personeelsbezetting. Men verwacht ook dat de verkoopprijzen in deze periode licht zullen stijgen.

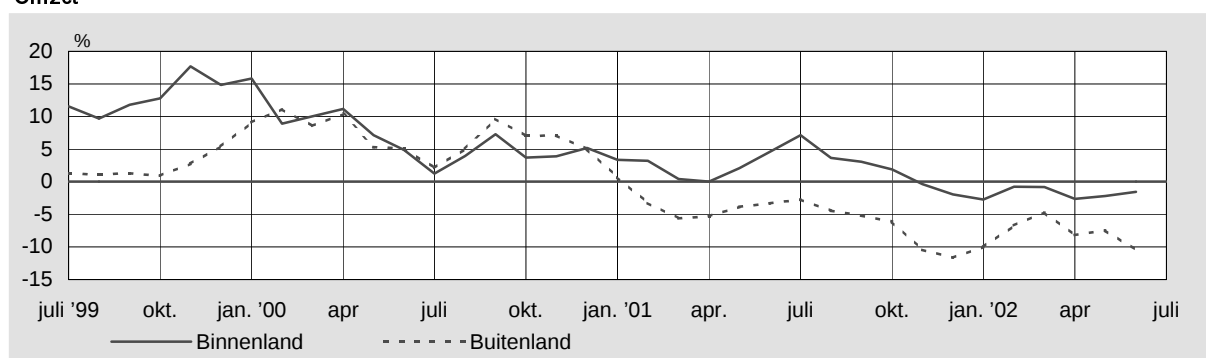
Verwachtingen

In de periode september tot en met november voorzien ondernemers een productietoename en een lichte stijging van de verkoopprijzen. Dit geldt voor de branche als geheel en is beter dan normaal voor deze periode verwacht wordt. Bijna eenderde van de producenten verwacht in deze periode dat de personeelsomvang afneemt.

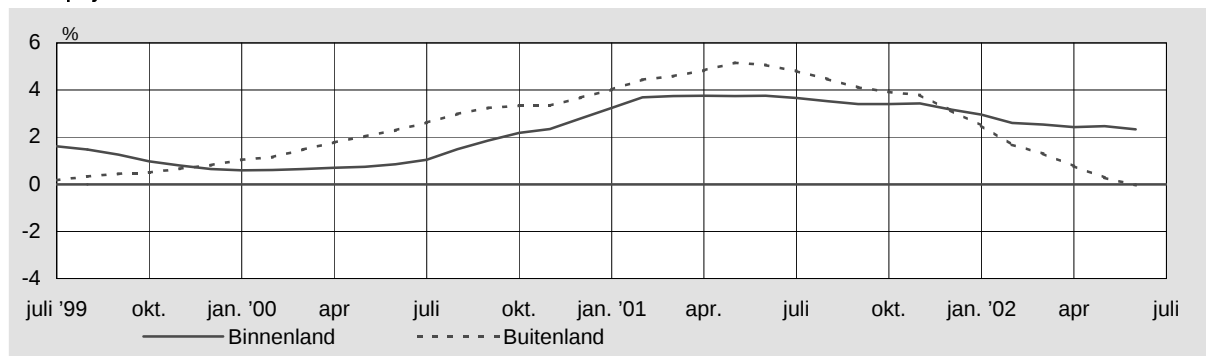
Omzet, afzetprijs en productie



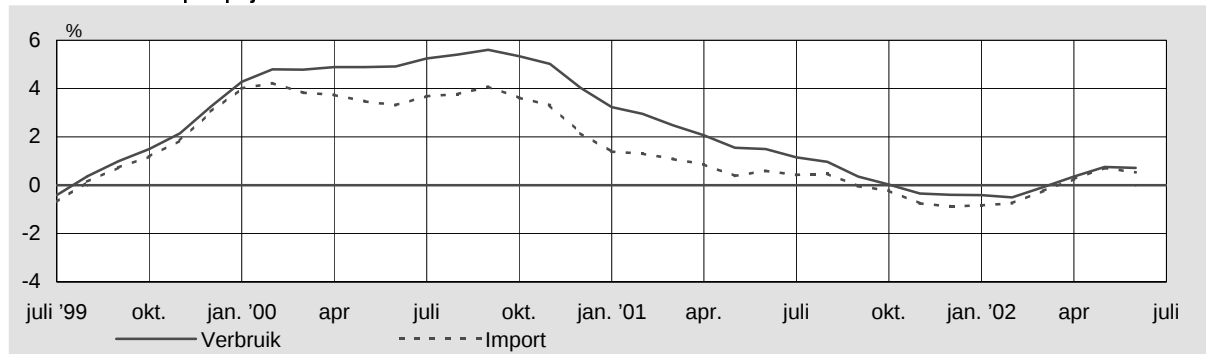
Omzet



Afzetprijs



Verbruiks- en importprijs



Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Relevante gegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jun.	jul.	mei	jun.	jul.	
1995=100												%	
Omzet (waarde)		132,2	132,6	142,1	122,2	126,1	137,3	144,8	117,7	139,3	139,2	119,1	1,1
binnenland		137,4	139,9	151,1	127,1	133,5	147,5	155,0	122,2	149,6	150,9	127,0	4,0
buitenland		115,6	109,1	113,1	106,6	102,2	104,4	111,8	103,4	106,3	101,8	93,5	-9,6
Afzetprijs		104,9	109,2	109,2	109,7	110,3	110,6	109,4	109,7	110,6	110,6	110,5	0,7
binnenland		106,4	110,2	109,9	110,4	112,3	112,6	110,0	110,5	112,6	112,7	112,8	2,1
buitenland		103,8	108,4	108,7	109,1	108,7	109,0	108,9	109,2	109,0	108,9	108,7	-0,4
Verbruiksprijs		107,5	108,8	108,7	109,0	108,7	109,5	108,8	109,1	109,6	109,8	109,5	0,4
import		105,5	105,8	105,6	106,1	105,6	106,3	105,6	106,2	106,5	106,5	106,0	-0,1
Productie (volume gemiddelde dag)		113,8	110,7	119,8	102,5	103,2	114,3	123,7	97,4	112,4	118,6	.	-4,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,8	112,3	118,3	105,8	108,2	.	.	.	.	.	.	-0,3
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,0	10,4	.	.	10,5	.	.	.	.	.	.	.
Uitgesproken faillissementen	1	82	82	17	30	27	.	.	.	.	.	.	.
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	20	22	21	20	23	.
Energieverbruik	PJ	43	.	11	10	.	.	.	.	.	.	.	.

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar								kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001			2002		2001		2002							
				2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jul.	aug.						
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	-6	-5	-3	0	-2	-4	-12	-6	-16	-3					
binnenlandse markt		8	-4	-5	-5	-4	4	6	1	-11	3	-14	0					
buitenlandse markt		0	-7	-11	-9	-5	-3	-25	-25	-20	-20	-15	-10					
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	-2	2	-9	-3	3	0	-16	-25	1	-17	0					
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,0	83,5	84,3	82,8	81,1	80,8	80,9					81,4					
Productiebelemmeringen ³⁾																		
geen	%	70	76	74	77	72	66	64					70					
stagnatie a.g.v.																		
onvoldoende vraag	%	7	16	16	14	24	28	32					25					
tekort aan arbeid	%	16	6	7	7	2	3	1					3					
te geringe productiecapaciteit	%	4	1	0	0	1	0	1					1					
overige belemmeringen	%	3	2	3	2	1	3	2					2					
Orderpositie ⁴⁾		99,2	96,2	96,7	94,4	93,7	92,9	93,4	93,6	94,9	93,4	92,7	93,4					
Beoordelingen:																		
orderontvangst		1	-21	-22	-28	-26	-35	-36	-20	-22	-22	-27	-32					
orderpositie totaal		7	-17	-14	-25	-27	-22	-29	-25	-22	-14	-18	-25					
orderpositie buitenland		-4	-32	-35	-38	-27	-26	-27	-39	-38	-22	-26	-27					
productiecapaciteit		-7	8	10	11	14	19	19					16					
voorraden gereed product		4	12	12	13	10	8	9	12	13	7	5	9					
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1																		
binnenlandse markt		13	-1	0	0	-5	-4	-1					-3					
buitenlandse markt																		
binnen Europese Unie		-3	-5	-11	0	-6	-13	6					-3					
buiten Europese Unie		1	-4	-10	0	-5	-8	-1					-4					
Verwachting																		
buitenlandse afzet komende 3 mnd		20	3	-3	-20	17	-2	-15					-5					
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	4	6	-10	16	7	18	2	4	11	5					
verkoopprijs komende 3 mnd		25	15	6	6	28	8	7	5	5	3	2	12					
personeelssterkte komende 3 mnd		6	-9	-5	-14	-22	-22	-26	-11	-14	-26	-30	-24					

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Het world wide web in de industrie 1995-2002-08-29	Kees van den Berg Masja van Bommel	juli 2002
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industriële producten". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2002 1 ^e kw	waarde	september 2002
2001 jaar	hoeveelheid	juli 2002
jaar	waarde	september 2002
4 ^e kw	waarde	september 2002
3 ^e kw	waarde	juni 2002
2 ^e kw	waarde	februari 2002
1 ^e kw	waarde	september 2002
2000 jaar	hoeveelheid	juli 2002
jaar	waarde	september 2002
4 ^e kw	waarde	september 2002
3 ^e kw	waarde	juni 2002
2 ^e kw	waarde	februari 2002
1 ^e kw	waarde	november 2001
1999 jaar	hoeveelheid	juli 2001
jaar	waarde	februari 2002
4 ^e kw	waarde	augustus 2001
3 ^e kw	waarde	februari 2001
2 ^e kw	waarde	november 2000
1 ^e kw	waarde	september 2000
1998 jaar	hoeveelheid	juli 2000
jaar	waarde	juli 2000
4 ^e kw	waarde	juni 2000
3 ^e kw	waarde	februari 2001
2 ^e kw	waarde	november 2000
1 ^e kw	waarde	september 2000
1997 jaar	hoeveelheid	juli 1999
jaar	waarde	juli 1999
4 ^e kw	waarde	juni 1999
3 ^e kw	waarde	februari 2001
2 ^e kw	waarde	november 2000
1 ^e kw	waarde	september 2000
1996 jaar	hoeveelheid	september 1998
jaar	waarde	september 1998
4 ^e kw	waarde	april 1997
3 ^e kw	waarde	februari 2000
2 ^e kw	waarde	november 1996
1 ^e kw	waarde	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in de komende drie maanden naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden

bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantieprijzen die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 70,50 per jaar.

ISSN 0166-9680.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,00 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal: A-152.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2002

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 237 blz., € 15,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 291 blz. € 41,50. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,- per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 85,50 per jaar, € 10,50 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.